

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Explicatur secunda conditio, & satisfactioni Christi accommodatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

100. Potestque hoc magis declarari in casu quo una persona divina assumeret duas humanitates, tunc enim quis dubitat posse esse actum iustitiæ commutativæ inter eandem personam ut esset in una natura, & seipsam ut esset in alia; siquidem in qualibet ex illis naturis haberet peculiarem voluntatem, libertatem, dominium, & jus distinctum, in quibus fundatur iustitia. Quidni ergo pariter Christus in humana & divina natura subsistens, ut existens in una natura, poterit exercere actum iustitiæ erga seipsum, ut existentem in altera? Licet enim sit tantum unum suppositum entitativè & formaliter, gerit tamen vices diversorum suppositorum; cum enim propter infinitatem suam possit substantialiter in pluribus naturis subsistere, potest etiam quæ plura supposita facerent præstare. Nec mirum quod Aristoteles hoc genus iustitiæ non agnovit, sed ad veram & strictam iustitiam, realem distinctionem suppositorum postulaverit; ipse enim non cognovit duas naturas, habentes duas voluntates liberas, & propria dominia suorum actuum, posse in uno supposito convenire.

101. Dices, D. Thomas 2. 2. quæst. 58. art. 2. dicit quod iustitia propriè dicta, requirit diversitatem suppositorum, & ideo non est nisi unus hominis ad alium; sed secundum similitudinem accipiuntur in uno & eodè homine diversa principia actionis, quasi diversa agentia, sicut ratio irascibilis, & concupiscibilis; & ideo metaphorice in uno & eodè homine dicitur esse iustitia. Quibus verbis aperte docet, ad veram & strictam iustitiam, distinctionem suppositorum requiri, & non sufficere distinctionem naturarum.

102. Sed facile respondetur, D. Thomam loqui de iustitia quæ inter puras creaturas reperitur, in quibus non stat distinctio naturarum, absque distinctione reali suppositorum; non verò de iustitia secundum communem conceptum, & prout inter Deum hominem, & Deum ex alia parte reperiri potest. Unde infra quæst. 20. art. 1. ad 2. docet quod licet servitus & dominium super actionem & passionem fundentur, & agere, non naturæ, sed supposito attribuitur; quia tamen actio naturæ attribuitur, sicut ei secundum quam persona vel hypostasis agit, ideo potest propriè dici quod qualibet hypostasis vel persona sit domina vel serva secundum hanc vel illam naturam. Ergo licet æqualitas quam petit iustitia, super actionem fundetur, & sit diversorum agere potentium, non tamen requirit necessariò distinctionem realem suppositorum, sed tantum naturarum, nisi solum inter puras creaturas, in quibus non stat naturarum diversitas, absque diversitate suppositorum.

§. III.

Explicatur secunda conditio, & satisfactio Christi accommodatur.

103. SECUNDò contra nostram conclusionem arguitur. Ad satisfactionem de rigore iustitiæ requiritur quod non fundetur in gratia creditoris, nam quantum gratiæ miscetur, tantum videtur minui de perfectione iustitiæ: At satisfactio Christi fundatur in gratia Dei creditoris, scilicet in gratia unionis, facta humanitati; hæc enim unio erat necessariò prærequisita ad hoc ut persona Verbi Divini influeret valorem infinitum in suas actiones satisfactorias & meritorias, ut supra diximus: Ergo satisfactio Christi non est de rigore iustitiæ.

A Respondent aliqui, rigorem iustitiæ in satisfactione excludere quidem gratiam factam ex intentione & fine satisfaciendi, non tamen gratiam ex tali intentione non factam. Sed hæc responsio difficultatem non solvit, sed auget, ac roborat: nam humanitati Christi fuit facta gratia unionis ex intentione & fine satisfaciendi; ad hoc enim fuit unita humanitas Verbo, ut Deo fieret condigna satisfactio pro peccato Adami: Ergo si gratia facta ex intentione & fine satisfactionis, impedit rigorem iustitiæ, satisfactio Christi rigore non fuit.

Aliorum solutio est, rigori satisfactionis solum obesse quod fundetur in gratia concomitante satisfactionem, non autem quod fundetur in gratia antecedente: si enim Petrus, vel antequam Paulus debitum contrahit, illi gratis centum tribuat, vel post debiti contractionem, non tamen eà conditione ut ex illis centum debitum solvat, sed omnino absolute, poterit Paulus Petro ex iustitia debitumolvere, sicut & contractum emptionis ex rigore iustitiæ celebrare, aliquid ab ipso emendo; & tamen hæc solutio in gratia antecedenti fundatur. Quia ergo gratia supra quam satisfactio Christi fundatur, est omnino antecedens, non impedit quin sit de rigore iustitiæ.

Sed nec placet ista solutio, nisi explicetur juxta ea quæ infra trademus: Tum quia in satisfactione Christi non solum intercessit gratia creditoris antecedenter, sed etiam concomitanter, quandoquidem ipsa satisfactio fuit donum & gratia Dei humanitati facta. Tum etiam, quia quando concurrat aliqua gratia quæ non est remissio, quamvis se habeat non solum antecedenter, sed etiam concomitanter ad solutionem, non obstat satisfactioni de rigore iustitiæ; maxime quando est in materia honoris, quæ non consistit in translatione alicujus dominij, sed in recompensatione quæ fit per morales actiones secundum valorem earum, quia tunc ipsa gratia se habet materialiter ad satisfactionem: v. g. si aliquis dixit in Petrum verbum contumeliosum, & velit illi satisfacere per scripturam, retractando quod dixerat, non tamen possit suam mentem scribere, nisi Petrus det ei papyrus, imò nisi simul concurrat cum eo ad litteras exarandas, non ideo minus censetur satisfacere de rigore iustitiæ pro contumelia, eò quod Petrus dederit ei papyrus, & concurrerit adjuvando eum ad litteras formandas quibus formaliter satisfecit; quia hoc non obstante, talis actio computatur pro sufficienti compensatione injuriæ Petro illatæ, cum per eam tantum ei reddat honoris, quantum præcedenti contumeliæ abstulerat. Unde

Meliùs respondetur, distinguendo Majorem: Ad satisfactionem de rigore iustitiæ requiritur quod non fundetur in gratia creditoris, supplente defectum valoris satisfactionis, & supra valorem operis acceptante, concedo Majorem. In gratia creditoris, supponente, vel dante satisfactioni dignitatem & valorem æqualem, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Nam licet satisfactio Christi fundetur in gratia unionis, hæc tamen gratia non supplet dignitatis defectum, nec acceptat opera Christi ultra illorum valorem, sed potius dat operibus humanitatis dignitatem & valorem adæquatam, imò & superexcedentem injuriæ gravitatem, & idcirco talis gratia non obstat satisfactioni ex toto rigore iustitiæ. Unde si Authores præ-

cedentis solutionis, nomine gratiæ concomitan-
tis satisfactionem, intelligant gratiam supplē-
tem defectum condignitatis operis, & ultra illius
valorem acceptantem; & nomine gratiæ ante-
cedentis & remotæ, illam, quæ non supplet, sed
dat valorem operi satisfactorio, ab illis non dif-
sentimus.

108. Dices, Si Petrus Paulo debeat centum, & Pau-
lus totidem gratis Petro donet, sub conditione
quod sibi solvat centum quæ debet, solutio ista ex
rigore iustitiæ non erit, eo quod fundetur in
gratia creditoris: Ergo similiter, si satisfactio
Christi fundetur in gratia Dei, non erit de rigore
iustitiæ.

109. Respondeo, concessio Antecedente, negando
consequentiam, & paritatem, propter triplicem
rationem discriminis. Prima est, quia cum gratia
Dei sit ratio dignificans opera, ex eo quod ali-
quod opus mediante Dei gratiâ eliciatur, non po-
test à condignitate & rigore satisfactionis deficere,
sed potius ex tali gratia provenit ut opera
sint æqualis satisfactio pro offensa: gratia verò
facta Petro à Paulo, cum ejus opera non dignifi-
cet, nec in ea valorem influat, non impedit, sed
potius efficit quod illa à condignitate & rigore
satisfactionis deficiant. Secunda, quia eo ipso
quod Paulus Petro debitori centum tribuat, sub
conditione ut totidem sibi debita solvat, non tran-
seant ista centum sub dominium absolutum Petri,
unde donatio illa est palliata donatio, & revera
virtualis debiti remissio. Opera verò Christi, etsi
mediâ Dei gratiâ eliciantur, revera existunt sub
dominio Christi, ratione libertatis creatæ; & ideo
licet dona Dei sint, & in ejus gratia fundata, talis
gratia non est remittens debitum liberaliter. Ter-
tia ratio discriminis est, quia in casu posito satis-
factio fundatur in gratia creditoris facta ipsi satis-
facienti: satisfactio verò Christi fundatur in gra-
tia unionis, quæ est facta ipsi humanitati, non ve-
rò supposito Verbi Divini; unde cum humanitas
non satisfecerit ut quod, sed persona Verbi Divi-
ni, ut paragrapho præcedenti ostendimus, satis-
factio Christi non fundatur in gratia facta ipsi sa-
tisfacienti, sicut satisfactio quam Petrus exhibet
Paulo, in suppositione facta.

§. IV.

*Explicatur tertia conditio, & satisfactio
Christi applicatur.*

110. Tertiò contra nostram conclusionem argui-
tur. Satisfactio rigorosa debet esse ex bonis
proprijs satisfaciētis, non verò ex bonis ipsius
creditoris: At hæc conditio non habet locum in
Christi satisfactione: Ergo illa non est de rigore
iustitiæ. Major patet ex dictis §. i. exponendo
conditiones ad satisfactionem rigorosam requisi-
tas, & potest amplius declarari exemplo servi, qui
non potest de rigore iustitiæ satisfacere domino,
eo quod omnia opera servi sint sub dominio sui
domini. Minor verò probatur: Christus satisfacit
per operationes creatas: Sed tales operatio-
nes erant sub dominio Dei, cum Deus, titulo crea-
tionis & conservationis, habeat supremum super
omnia entia creata dominium: Ergo satisfactio
Christi non fuit ex bonis proprijs satisfaciētis,
sed ex bonis ipsius creditoris seu offensis.

111. Confirmatur: Valor satisfactionis Christi su-
mitur ex ipsa persona Verbi Divini, tanquam à
principio formali, modo superius explicato: Sed
persona Verbi Divini habet rationem creditoris

Tom. IV.

A & offensi, fuit enim læsa & offensa, sicut alia
duæ personæ: Ergo valor satisfactionis Christi
sumitur ab ipso creditore, vel offenso, non verò
à satisfaciēte.

Huic argumento varijs modis responderi solet
ab Authoribus nostræ sententiæ, ut videri po-
test apud Vincentium Asturicensem, in relectio-
ne de gratia Christi, sed ommissis solutionibus
quæ videntur magis subtiles quàm solidæ, tres
quæ probabiliore mihi videntur, breviter hic
exponam.

Prima quam tradit & fusè explicat Cipullus hic
dubio 6. §. 7. asserit quod quamvis satisfactio
quæ est in datis & acceptis, non possit fieri ex his
quæ sunt sub dominio creditoris, quæ satisfac-
tio propriè dicitur restitutio, bene tamen illa
quæ versatur in actionibus liberis, qualis est in-
juriæ compensatio in materia honoris. Rationem
verò disparitatis reddit, quia per omnem rigo-
rosam satisfactionem debet fieri perfecta æquali-
tas inter satisfaciētem & eum cui fit satisfactio:
in datis autem & acceptis non potest fieri æqua-
litas, nisi aliquid transeat in actuale dominium
illius cui fit satisfactio; alias enim non esset ma-
gis habens de rebus suis, quàm ante satisfactio-
nem; sicque eadem maneret inæqualitas. At ve-
rò in actionibus liberis, æqualitas perfecta fieri
potest, absque eo quod aliquid actu transeat in
dominium illius cui fit satisfactio; per hoc solum
quod per actiones illas tantum illi reddatur ho-
noris & famæ, quantum fuerat ablatum; ad quod
per accidens se habet, quod actiones illæ sint
etiam sub ipsius dominio. Cum ergo Christus
per suas actiones satisfactorias, tantum, imò &
plus honoris Deo reddiderit, quàm fuerit ipsi
ablatum per peccatum; quamvis per accidens
actiones illæ satisfactoriæ essent sub dominio Dei
offensi, erant nihilominus satisfactoriæ de toto
rigore iustitiæ.

Secunda solutio est Aravij, asserentis esse qui-
dem contra rationem satisfactionis rigorosæ,
quod fiat ex his quæ sunt sub dominio particu-
lari illius cui exhibetur, non repugnare tamen
quod fiat ex his quæ sunt sub ejus dominio uni-
versali: licet enim res publica alium habeat in bo-
na civium dominium, hoc tamen non impedit,
quin cives veros contractus cum ipsa inire pos-
sint; & quamvis vassallus habeat tantum domi-
nium utile sui fundi, potest nihilominus ex fructi-
bus ex eo provenientibus satisfacere domino de
toto rigore iustitiæ, & veros actus iustitiæ com-
mutativæ erga illum exercere. Ratio est, quia do-
minium generale non tollit particulare, sicut cau-
salitas universalis, causalitatem particularem cau-
sarum inferiorum non impedit: Ergo neque etiam
tollit ea quæ sunt propria domini particularis:

E proprium autem est particularis domini, eam da-
re facultatem supra rem aliquam, ut possit do-
minus eâ uti tanquam materiâ iustitiæ strictè sum-
ptæ. Cum ergo Christus Dominus, etiam ut ho-
mo, fuerit liberi arbitrij, & ratione illius habuerit
dominium particulare suorum operum, quamvis
ejus operationes essent sub generali dominio Dei,
potuit eas ipsi offerre in satisfactionem nostro-
rum peccatorum, & pro ipsis de toto rigore iusti-
tiæ ei satisfacere. Et certe si generale Dei domi-
nium in opera Christi, obstaret quominus ille
de rigore iustitiæ potuisset ipsi satisfacere, inde
sequeretur quod neque potuisset (si accidisset
casus) per sua opera satisfacere alteri homini, imò
in universum quod nullus homo posset per sua

Iii ij